

A la Universitat d'Alacant mai no hi havia hagut una rectora ni tampoc cap alacantí o alacantina que haguera accedit al seu càrrec. Per què s'ha tardat tant?

—En aquests temps, en totes les universitats espanyoles s'ha produït el fenomen de nomenar la primera rectora. Per ser nomenada rectora, o rector, cal ser abans catedràtic d'universitat. Això no ocorre en altres càrrecs: pots ser alcalde, president de la Generalitat o del Govern sense tindre, necessàriament, un estatus acadèmic previ. Per ser rector o rectora d'una universitat, sí. I les dones hem accedit més tard a les càtedres d'universitat. D'altra banda, pel que fa al fet de ser d'Alacant, als anys vuitanta, quan es crea la Universitat d'Alacant (UA), van arribar molts catedràtics de fora, atès que la UA en tenia pocs. Això va fer que els rectors, que al seu torn eren catedràtics, procediren de València, de Palència, d'Aragó... La UA té ja 41 anys d'història. I els catedràtics d'aquesta generació ens hem format a la UA. Per això, els dos candidats a les eleccions al rectorat d'enguany estem formats en aquesta universitat.

—Vostè que coneix bé l'àmbit universitari, quina és la principal mancança que hi detecta?

—D'una banda, tenim un sistema de govern en les universitats que procedeix, sobretot, de la reforma universitària del 1983, que va fixar les anomenades "àrees de coneixement" i que va generar un poder important en els departaments i en les àrees esmentades. La forma de democratitzar la universitat aquells anys ha generat un model que pense que cal revisar en totes les universitats. S'han creat grups de treball per estudiar la qüestió, i crec que cal una major transparència i més qualitat democràtica. No crec que la UA siga especial respecte a això. A banda, estem immersos, com totes les administracions públiques, en un procés de transformació tecnològica i digital que encara no hem desenvolupat tant com caldria. Encara hi ha molta docència que s'exerceix tal com s'exercia durant el segle passat. Cal fer una renovació en innovació docent. I, finalment, trobe que l'autonomia universitària, en la qual crec fermament, ha generat en algunes universitats —i diria que no precisament en la d'Alacant— un cert aïllacionisme respecte a la societat i a l'entorn en què se situen. Crec que per a Alacant la creació de la UA el 1980 va ser un moment

AMPARO NAVARRO

«Amb la llengua no hem de fer cap pas enrere»

Amparo Navarro Faure (1962), catedràtica de Dret Financer i Tributari, és la primera rectora de la Universitat d'Alacant (UA) i, a més a més, la primera alacantina que exerceix aquesta posició de lideratge acadèmic. Nomenada al desembre, la també exdegana de la Facultat de Dret d'aquesta universitat concedeix la primera entrevista a un mitjà des que va ser elegida. Parlem amb Navarro per conèixer quins són els seus plans de futur per a la institució acadèmica més important del sud del país.

*Per Manuel Lillo / @lillousechi
Fotografies d'Alejandro M. Selma*

decisiu, el més decisiu de la història recent, seguit de la creació de l'aeroport (1967), fonamental per al turisme, i de l'EUIPO [l'Oficina de Propietat Intel·lectual de la Unió Europea] el 1994, que va provocar l'arribada de funcionariats europeu. Però la UA va marcar una gran diferència: es va democratitzar l'ensenyament a Alacant, que no es pot entendre sense aquesta universitat.

—Parlant d'aquesta vinculació de la universitat amb la ciutat i l'entorn, la COVID-19 ha devorat el model econòmic d'Alacant i de bona part de les comarques adjacents, basat en el turisme, tot i que aquest model ja es venia qüestionant des d'abans. Fins a quin punt la UA es pot implicar a fer possible la diversificació econòmica?

—Cal mantenir i actualitzar el sector turístic, perquè és fonamental al nostre país i al nos-

tre entorn. Tot i que s'ha vist afectat per la COVID-19, tinc l'esperança que la pandèmia no durarà tota la vida i que podrem tornar a viatjar i a culturitzar-nos a través del turisme. Però el turisme tornarà amb un altre model de negoci, i caldrà estudiar-ho. La UA té un institut d'investigació, un grau, un màster i un doctorat en Turisme. I donarà suport al sector perquè es recupere. Però més enllà d'això, crec que cal canviar el model productiu. Alacant té una situació geogràfica privilegiada, i això fa que el teletreball es pugui dur a terme des de qualsevol lloc. Per tant, Alacant pot atraure moltes empreses perquè s'hi domicilien. Sobretot les companyies que es basen en la tecnologia i en el coneixement. Nosaltres oferim un lloc en què ubicar-se, el Parc Científic d'Alacant, que forma part del campus de la UA i que té un gran laboratori d'I+D. El Parc Científic pot contribuir a la generació d'un pol d'atracció molt important a aquestes empreses.

—**Andrés Pedreño, exrector de la UA, està al davant d'AlicanTEC [Associació per a la Promoció i l'Impuls de la Tecnologia i la Societat del Coneixement d'Alacant]. Quina relació manté la UA amb els seus projectes?**

—La relació és molt bona. El professor Pedreño sempre va ser un visionari de molts projectes que s'han fet realitat. Entre d'altres, el Parc Científic. Un dels primers rectors que va voler introduir aquest concepte dins d'una universitat va ser ell. Parlem d'una persona que té idees brillants, i els seus projectes poden generar moltes sinergies amb la universitat.

—**Sovint fa la sensació que projectes com els de Pedreño i tants altres passen desapercibuts a ulls de la societat alacantina i valenciana. Que no són posats en valor.**

—Sí. L'aïllacionisme de què abans parlava cal afrontar-lo, també, amb la política de comunicació d'allò que es fa a la universitat i del que es pot fer per ajudar al teixit productiu. Això es pot fer des de la universitat, des de la comunicació, però també hi ha determinats òrgans en les universitats que han de potenciar aquesta funció. Per exemple: els consells socials, formats per persones alienes a la mateixa universitat i que són un òrgan de control extern, també poden ajudar a visibilitzar el que es fa a la universitat. Cal posar en valor el que es fa a la universitat, precisament, perquè la societat també s'hi implique i tinga en compte la universitat no només com un centre docent, sinó també com un centre d'investigació i transferència.

—**És una assignatura pendent la captació de talent?**

—Sí. Però també cal treballar en la retenció de talent. No crec que el talent només es trobe a fora. Com a talent intern sempre posem com a exemple el professor Francis Mojica, microbiòleg, que va ser nominat al Nobel i va ser doctor

per la UA. També podríem parlar de Fernando Maestre, doctor en Biologia per la UA i que vam poder fer que tornara a Alacant després d'haver hagut de marxar. Cal retenir el que tenim i captar talent de fora. Però per a això, la carrera acadèmica i investigadora ha de ser atractiva, ha de generar estabilitat laboral i econòmica, i ha de proporcionar mitjans als investigadors. A la universitat espanyola fallen, de moment, les dues coses. No hi ha una carrera investigadora atractiva. Fins i tot, ha anat empitjorant. Jo amb 28 anys era professora titular, i ara se sol accedir-hi amb uns 40 anys. Això no representa un futur atractiu per a una persona jove i brillant. D'altra banda, si no es proporcionen els mitjans suficients com per desenvolupar amb èxit una carrera investigadora i a fora li ho ofereixen, serà difícil retenir el talent. Tot això més enllà del fet que l'estructura →

→ ra universitària i la legislació són massa rígides. Hi ha elements exògens que ja ens venen donats, però vull treballar per un millor finançament, perquè ens permetria oferir unes millors condicions als joves per tal que desenvolupem junts una activitat investigadora.

—És factible fer implantar el grau de Medicina en Alacant?

—Tenim la Facultat de Ciències de la Salut, amb dos graus molt exitosos d'Infermeria i de Nutrició. Quan la UA va sol·licitar el grau de Medicina argumentàvem, i la pandèmia ens ha donat la raó, que la província d'Alacant és la que menys places ofereix en el grau de Medicina, malgrat que sí que n'ofereix la Universitat Miguel Hernández (UMH) al campus de Sant Joan d'Alacant. Però en termes absoluts, el nombre de places és molt inferior al d'altres províncies, com per exemple la de Castelló, molt menys poblada que la d'Alacant. Tenim hospitals i llits hospitalaris suficients com per fer pràctiques del grau de Medicina, i comptem amb més professorat que el 1980, sobretot en l'àmbit de les matèries bàsiques. Per tant, pensem que el grau de Medicina és possible i que és necessari millorar la ràtio del personal sanitari, així com també la investigació en biomedicina associada a un grau com el de Medicina.

—La UA comptava amb Medicina fins que es va segregar a la UMH, creada el 1997 amb seu central a Elx. Què impedeix que la UA torne a comptar amb aquest grau?

—De moment, que no hi haja una autorització per part de la Generalitat Valenciana. L'Agència Nacional d'Avaluació de Qualitat i Acreditació [ANECA per les sigles en castellà] va aprovar el nostre plantejament. Però falta l'autorització de les conselleries d'Educació, Cultura i Esport, i de Sanitat Universal i Salut Pública. En la meua opinió, el grau de Medicina ha d'anar acompanyat de finançament perquè es pugui impartir amb garanties i amb bons convenis amb els hospitals públics, i així s'hi puguen desenvolupar totes les especialitats.

«L'autonomia universitària no s'ha d'entendre com l'aïllacionisme a l'hora de prendre decisions»

—Mentrestant, la UMH d'Elx té “duplicats” graus com ara el de Dret, que també el té Alacant des de molt abans que l'esmentada UMH. Això té sentit?

—En aquests moments té poc sentit plantejar-se si això era o no necessari de fer. Alacant és la cinquena província d'Espanya pel que fa a la població, i per tant tindre dues universitats no és cap

disbarat. En el seu moment [1997], es va crear la UMH amb graus que ja existien a la UA i hem conviscut perfectament. El nombre de places de les dues universitats s'han cobert, jo he tingut bones relacions amb els meus homònims dels departaments de la UMH... El que crec és que, més enllà que existesquen dues universitats, cal fomentar sinergies i projectes conjunts entre les universitats, així com també entre les mateixes ciutats, atès que Elx i Alacant, en moltes ocasions, són dues grans ciutats que moltes vegades s'ignoren mútuament.

—De fet, moltes vegades es dona la sensació que les universitats tendeixen, com vostè mateixa deia, a l'aïllacionisme, a replegar-se en el seu mateix territori i a mantenir distància amb d'altres que estan a prop, com ara l'esmentada UMH, la Universitat de València o la Jaume I de Castelló...

—Sí, i per això hi ha determinats òrgans que vertebrin les universitats en el seu conjunt. D'una banda, els últims anys la CRUE (Conferència de Rectors de les Universitats Espanyoles) ha inclòs les universitats portugueses i serveix per fer projectes conjunts. Això s'ha replicat a les comunitats autònomes, i a la Comunitat Valenciana també hi ha una entitat idèntica. I d'altra banda, tenim també la Xarxa Vives, que agrupa totes les universitats dels territoris de parla catalana i que crea sinergies entre elles, atès que tenen molts punts en comú. L'aïllacionisme no és bo, i per això l'autonomia universitària s'ha d'entendre com la independència del poder polític, però no com l'aïllacionisme a l'hora de prendre decisions, perquè la universitat no està a soles al món.

—Ara que esmentava la Xarxa Vives, quina ha de ser la relació de la UA amb la llengua catalana?

—La UA té dues llengües oficials, i la catalana, acadèmicament, ha de ser potenciada. Per això he traslladat aquestes competències al Vicerectorat d'Estudis, perquè la meua idea és incrementar la docència en valencià respectant, absolutament, tant a nivell administratiu com també docent i investigador els drets lingüístics dels valencians i, al mateix temps, cal considerar que la nostra llengua és patrimoni cultural i lingüístic. No només no hem de fer cap pas enrere, sinó que hem d'intentar millorar el nivell i la presència del valencià a la nostra universitat.

—A la UA es detecta la relació distanciada amb les institucions valencianes, un dèficit que sempre ha planat sobre l'àmbit polític i cívic alacantí. Ho comentava vostè amb el cas del grau de Medicina. També hi ha deutes econòmics pendents de la Generalitat amb la UA. Tot això obeeix a les dinàmiques territorials tradicionals de replegament?

—La dinàmica de la Comunitat Valenciana, entre nord i sud, és molt peculiar. Sovint he pensat

que el fet de ser tan allargats geogràficament, i que la distància entre Castelló i Alacant siga tan àmplia —mentre que Castelló de la Plana es troba només a seixanta quilòmetres de València ciutat—, genera unes relacions diferents. La província d'Alacant té, a més, la peculiaritat que el Baix Segura es troba molt a prop de Múrcia, i que altres territoris estan a tocar d'Albacete. Això, històricament, ha generat unes relacions distintes amb València. Però crec que això està superat des de fa anys, i els que ens dediquem a la gestió tenim una relació constant amb València. La UA es va crear, en bona part, amb professors que venien de la UV. Les relacions entre les universitats són magnífiques, i hi ha moltes sinergies.

—Per anar acabant, i tornant estrictament a l'àmbit universitari, els professors associats són un problema. N'hi ha molts que es queixen de la precarització de les seues situacions.

—La figura de l'associat s'ha desvirtuat: l'associat no és una persona que viu d'aquest sou precari. Això seria una monstruositat, i ho és en el cas dels falsos associats. L'associat és un professional de prestigi reconegut que té un altre treball,

amb un sou digne, i que col·labora en determinades tasques docents de la universitat. A la Facultat de Dret, per exemple, els associats són jutges, fiscals, advocats de l'Estat o en exercici que tenen sous fora de la universitat, en alguns casos molt més alts que els dels professors titulars. Així ho preveia la Llei orgànica d'universitats i així deu ser. Ara bé: tota la precarització que hem viscut els últims anys ha fet que s'haja abusat de la figura de l'associat en uns percentatges que em semblen insostenibles en una universitat de qualitat. La millor fórmula és que els associats preparats per ser professors estables, sempre que s'acrediten i tinguen currículum suficient, compten que es poden establir en la vida acadèmica. I cal ampliar les places d'ajudants i ajudants doctors per generar una trajectòria acadèmica estimulants i estable perquè els investigadors puguen arribar a ser els professors majoritaris.

—Això que vostè planteja és possible que ho apliqui el rectorat?

—I tant que és possible. Sobretot si aconseguim suficient finançament com per ampliar les places que s'ofereixen. ●